

4^ο Συνέδριο
«Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία»
30-31 Οκτωβρίου και 1 Νοεμβρίου 2003

Εναρκτήρια Συνεδρίαση, Πέμπτη 30-10-2003

Μεγάλη Αίθουσα Τελετών
Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΕΝΑΡΚΤΗΡΙΑΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΟΠΩΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΗΚΕ

- Προσφώνηση από τον πρύτανη του Πανεπιστημίου Αθηνών, καθηγητή κ. **Γεώργιο Μπαμπινιώτη**
- Εισηγητική ομιλία από τον πρόεδρο της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας και της Οργανωτικής Επιτροπής του Συνεδρίου κ. **Βασίλη Α. Φιλόπουλο**.
- Εισηγητική ομιλία από την πρόεδρο της Επιστημονικής Επιτροπής του Συνεδρίου, καθηγήτρια της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κυρία **Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη**
- Χαιρετισμός από τον εκπρόσωπο της Μεταφραστικής Υπηρεσίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. **Βασίλειο Κουτσιβίτη**

Χαιρετισμοί από:

- την καθηγήτρια της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Πατρών, κυρία **Αγγελική Ράλλη**
- τον πρόεδρο του Τμήματος Μετάφρασης και Διερμηνείας του Ιονίου Πανεπιστημίου καθηγητή κ. **Γιώργο Κεντρωτή**
- τον πρόεδρο του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος κ. **Γιάννη Αλαβάνο** (Δεν μπόρεσε να έρθει. Το λόγο του διάβασε η **Κατερίνα Τοράκη**)
- τον πρόεδρο του Ελληνικού Οργανισμού Τυποποίησης κ. **Παυσανία Ζακολίκο**
- τον διευθυντή του Ινστιτούτου Επεξεργασίας του Λόγου, καθηγητή κ. **Γεώργιο Καραγιάννη**
- τον πρόεδρο του Οργανισμού για την Διεθνοποίηση της Ελληνικής Γλώσσας κ. **Κωνσταντίνο Καρκανιά**
- την πρόεδρο του Πανελληνίου Συλλόγου Επαγγελματιών Μεταφραστών, κυρία **Τρισεύγενη Παπαϊωάννου**

Κήρυξη έναρξης εργασιών του συνεδρίου

- Ομιλία από τον Πρύτανη του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, καθηγητή κ. **Γεώργιο Μπαμπινιώτη** με θέμα: «**Αδαμάντιος Κοραΐς. Ο πρώτος «γλωσσολόγος» της νεωτέρας Ελλάδος**».

**Προσφώνηση από τον πρύτανη του Πανεπιστημίου Αθηνών,
καθηγητή κ. Γεώργιο Μπαμπινιώτη**

Βασίλης Α.Φιλόπουλος

**Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας
Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής του 4^{ου} Συνεδρίου**

Συνεχίσαμε και προχωράμε. Φτάσαμε αισίως στο 4^ο συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία» Δεν συνεχίσαμε απλώς το θεσμό – όπως χαρακτηρίζεται από πολλούς – αλλά βελτιώσαμε και την ποιότητά του. Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας έχει την άποψη ότι δεν αρκεί μόνον η συνέχιση του θεσμού με την διεξαγωγή του συνεδρίου για την Ορολογία κάθε δύο χρόνια αλλά είναι εξίσου σημαντικό να ανυψώνεται η στάθμη κάθε συνεδρίου. Γι' αυτό και οι προετοιμασίες για το 4^ο Συνέδριο άρχισαν από τον Απρίλιο του 2002. Οι προηγούμενοι συνδιοργανωτές δέχθηκαν με χαρά εκ νέου να συμβάλουν ουσιαστικά στην διοργάνωση. Επιπλέον, σε τούτο το συνέδριο έχουμε ανάμεσα στους συνδιοργανωτές τους κύριους εκπροσώπους του τεχνικού κόσμου στην Ελλάδα, το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο και το Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδας. Το γεγονός αυτό συνιστά εμπράγματη αναγνώριση της σημασίας της Ορολογίας για την παραγωγή και την τεχνολογία.

Στα δύο έτη που μεσολάβησαν από το 3^ο Συνέδριο έγιναν σημαντικά βήματα προόδου στον τομέα της Ορολογίας.

Η ΕΛΕΤΟ εκπροσώπησε τη χώρα συμμετέχοντας σε Ευρωπαϊκά συνέδρια, στις εργασίες του Διεθνούς Οργανισμού Τυποποίησης για τη λεξικογραφία, στο Διεθνές Κέντρο Πληροφοριών Ορολογίας Infoterm.

Η ΕΛΕΤΟ είναι ενεργό μέλος διεθνών και Ευρωπαϊκών Οργανώσεων. Μετέχει με ανακοινώσεις σε ευρωπαϊκά συνέδρια και συνεργάζεται με την Διεθνή Οργάνωση Τυποποίησης (ISO) για την αναθεώρηση προτύπου για την λεξικογραφία. Στη χώρα μας συνεργάζεται με Πανεπιστήμια και άλλα ιδρύματα, όπως το Ιόνιο Πανεπιστήμιο, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το ΤΕΙ Αθήνας, το Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου και τον Οργανισμό για τη Διεθνοποίηση της Ελληνικής Γλώσσας.

Σε συνεργασία με το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών στον δικτυακό τόπο του φιλοξενείται η βάση Όρων Πληροφορικής που έχει εκπονηθεί από επιτροπή ορολογίας της ΕΛΕΤΟ.

Εκτός από το βιβλίο και τις ανακοινώσεις που έγιναν στο 3^ο Συνέδριο και που έχει διανεμηθεί στους συνέδρους, η ΕΛΕΤΟ προχώρησε και στην έκδοση ιδιαίτερου τόμου με τις ερωταποκρίσεις που έγιναν στη διάρκεια των εργασιών του 3^{ου} Συνεδρίου και τα διαμειφθέντα κατά τις δύο ανοικτές συζητήσεις.

Εκτός από τα επιτεύγματα και τις θετικές εξελίξεις στην Ορολογία οφείλω να σημειώσω και μία αρνητική εξέλιξη. Κατά τη διεξαγωγή του 2^{ου} Συνεδρίου έγινε η ιδρυτική συνεδρίαση της επιτροπής για το Εθνικό Πρόγραμμα Ορολογικού Συντονισμού (ΕΠΟΣ). Μετά το 2^ο Συνέδριο καταρτίστηκε και ανακοινώθηκε με αισιοδοξία η πρόταση της επιτροπής που υποβλήθηκε στο ΕΠΟΣ. Δυστυχώς έκτοτε το ΕΠΟΣ δεν εγκρίθηκε. Επομένως, η ελπίδα για τη δημιουργία πανεθνικού δικτύου για την Ορολογία, απέσβετο.

Σε τούτο το συνέδριο εγκρίθηκαν από την Επιστημονική Επιτροπή 31 ανακοινώσεις. Οι 24 από τους ομιλητές προέρχονται από Πανεπιστήμια της Ελλάδας και του εξωτερικού.

Όντας παράδοση να αφιερώνονται τα συνέδρια για την Ορολογία σε κάποια μεγάλη προσωπικότητα του χώρου των γραμμάτων, τούτο το συνέδριο αφιερώθηκε στον Αδαμάντιο Κοραή που εργάστηκε τόσο για την ελληνική γλώσσα. Για το έργο του Κοραή και τη μεγάλη συνεισφορά του στην ελληνική γλώσσα δέχθηκε να μιλήσει ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Αθηνών καθηγητής Γιώργος Μπαμπινιώτης στην πανηγυρική ομιλία κατά την εναρκτήρια συνεδρίαση.

Τέλος, θέλω να ευχαριστήσω όλους όσοι συνέβαλαν στην επιτυχία τούτου του συνεδρίου. Πρώτα-πρώτα, αυτούς που μόχθησαν ανιδιοτελώς για την πραγμάτωση του Συνεδρίου, δηλαδή τα μέλη της Επιστημονικής και της Οργανωτικής Επιτροπής καθώς και αυτούς που το υποστήριξαν υλικά.

Βασίλης Α.Φιλόπουλος

Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη

Καθηγήτρια Γλωσσολογίας

του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης,

Πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής του 4^{ου} Συνεδρίου

Κύριε Πρύτανη,
Αγαπητοί συνάδελφοι,
Κύριοι σύνεδροι,
Αγαπητοί φοιτητές,
Κυρίες και κύριοι,

Ως πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής του 4^{ου} Συνεδρίου «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία» και εκ μέρους του Α.Π.Θ., με ιδιαίτερη χαρά, σας απευθύνω θερμό χαιρετισμό.

Όταν πριν 6 χρόνια ξεκίνησε δειλά το 1^ο συνέδριο, με πρωτοβουλία του κ. Βασίλη Φιλόπουλου, δεν μπορούσαμε να προβλέψουμε την επιτυχή πορεία του θεσμού αυτού, γιατί το συνέδριο αυτό είναι πια θεσμός.

Στην πορεία αυτών των χρόνων διαπιστώνουμε 3 σταθερά ποιοτικά χαρακτηριστικά:

1. Συμμετοχή πολλών νέων ερευνητών, συνεπώς το μέλλον προοιωνίζεται ελπιδοφόρο για την ελληνική ορολογία.
2. Εξέταση όχι μόνο πρακτικών λύσεων αλλά και θεωρητικών ζητημάτων που αφορούν τη δημιουργία των όρων.
3. Ευρεία εκπροσώπηση των τομέων του επιστητού, λ.χ. για φέτος χημεία, ιατρική, ηλεκτρολογία-ηλεκτρονική, πληροφορική, οικονομία, γεωπληροφορική, γεωγραφία, οδικά έργα, λογοτεχνία, εφαρμοσμένη γλωσσολογία, νομική, διοίκηση, ποδόσφαιρο, κοινοτική ορολογία, τουρισμός κτλ. Και βέβαια δίνει το παρών με δυναμικό τρόπο η χρήση των νέων τεχνολογιών στην ορολογία καθώς και η μεγάλη πρόκληση για τη ΝΕ: η όσο το δυνατό ταχεία και επιτυχημένη μετάφραση των ξένων όρων, πράγμα που, όπως είναι γνωστό, πρακτικά συνδέεται με την επιβίωση της ΝΕ καταρχήν βραχυπρόθεσμα στα όργανα της ΕΕ αλλά και μακροπρόθεσμα με την ίδια την υπόσταση της ΝΕ.

Ειδικότερα φέτος υποβλήθηκαν 45 ανακοινώσεις.

Από αυτές η μία αποσύρθηκε και 9 δεν αξιολογήθηκαν θετικά, είτε γιατί κρίθηκαν μη σχετικές με τη θεματολογία του συνεδρίου είτε λόγω ασαφειών στο κείμενο της περίληψης που είχε υποβληθεί.

Από τις 35 ανακοινώσεις που έγιναν δεκτές,

- 14 εντάσσονται στη θεματική περιοχή «Γλωσσολογικές-Οντολογικές αρχές ορολογίας»,
- 8 εντάσσονται στη θεματική περιοχή «Ορολογία στη μετάφραση»
- 7 εντάσσονται στη θεματική περιοχή «Ορολογικοί πόροι» και
- από 2 στις θεματικές περιοχές «Τυποποίηση ορολογίας», «Νέες τεχνολογίες και ορολογία» και «Δραστηριότητα φορέων και οργάνων ορολογίας».

Τέλος η Επιστημονική Επιτροπή προτείνει, για το 5^ο συνέδριο, αναδιάρθρωση των θεματικών περιοχών. Θα μου επιτρέψετε να σας αναφέρω μόνο τις νέες θεματικές περιοχές, για να τις ονειρεύεστε τα επόμενα 2 χρόνια:

Μεταλεξικογραφικές προσεγγίσεις, περιγραφή και ανάλυση ορολογίας συγκεκριμένου θεματικού πεδίου και τέλος προ-τυποποίηση ορολογίας και προτάσεις ορολογίας.

Είναι βέβαιο ότι η ΕΛΕΤΟ με τη διοργάνωση των συνεδρίων αυτών επιτελεί εθνικό έργο και αξίζει η πολιτεία να υποστηρίξει το έργο της.

Εύχομαι ολόψυχα ευόδωση των εργασιών του 4^{ου} Συνεδρίου.

Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη

Βασίλης Κουτσιβίτης

**Προϊστάμενος του Τμήματος Ελληνικής Γλώσσας
της Γενικής Διεύθυνσης Μετάφρασης
της Ευρωπαϊκής Επιτροπής**

Κυρίες, Κύριοι,

Αγαπητοί σύνεδροι,

Επιτρέψτε μου να σας απευθύνω σύντομο όσο και θερμό χαιρετισμό εκ μέρους της Γενικής Διεύθυνσης Μετάφρασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η υπηρεσία την οποία έχω την τιμή να εκπροσωπώ συμμετέχει ανελλιπώς και ενεργά στα συνέδρια για την ελληνική γλώσσα και την ορολογία που διοργανώνει με ιδιαίτερη επιτυχία η ΕΛΕΤΟ με τη συνδρομή και άλλων φορέων.

Η συμμετοχή αυτή μαρτυρεί το ιδιαίτερο ενδιαφέρον και την ευαισθησία των ευρωπαϊκών οργάνων για τα θέματα των γλωσσών και της επικοινωνίας γενικότερα.

Η πολυγλωσσία είναι πράγματι ένα από τα θεμελιώδη καινοφανή χαρακτηριστικά του εγχειρήματος της ευρωπαϊκής οικοδόμησης. Σε καμιά άλλη περίπτωση στην ιστορία ή στο σύγχρονο κόσμο δεν έχει επιχειρηθεί μια τέτοιου βαθμού και τέτοιας έκτασης ενοποιητική πορεία εθνών και κρατών με διατήρηση και προώθηση ενός τόσο μεγάλου αριθμού γλωσσών.

Η πτυχή αυτή είναι μια ουσιώδης έκφραση της βούλησης των λαών της Ευρώπης, όπως έχει εκφραστεί και άμεσα αλλά και μέσω των αιρετών εκπροσώπων τους, και έχει κατοχυρωθεί στα βασικά θεσμικά κείμενα (Άρθρα 21 και 314 της Συνθήκης ΕΚ και κανονισμός 1/1958) για "ενότητα μέσα από τη διαφορετικότητα", για ολοένα και βαθύτερη οικονομική και πολιτική ολοκλήρωση με σεβασμό στην πολιτιστική ταυτότητα (μαζί και στη γλώσσα) κάθε ευρωπαϊκού έθνους.

Εντελώς πρόσφατα στο σχέδιο Συντάγματος για την Ευρώπη, που εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Συντακτική Συνέλευση στις 13 Ιουνίου 2003 και επιδόθηκε από τον πρόεδρό της στον Έλληνα πρωθυπουργό, ως πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, στις 20 Ιουνίου 2003, στη Θεσσαλονίκη, τονίζεται ότι (άρθρο I.3.3) «Η Ένωση σέβεται τον πλούτο της πολιτιστικής και γλωσσικής της πολυμορφίας και μεριμνά για την προστασία και την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς».

Θα ήθελα με αυτές τις σύντομες εισαγωγικές σκέψεις, που θα έχουμε την ευκαιρία να αναπτύξουμε κατά τη διάρκεια του Συνεδρίου, να κλείσω το χαιρετισμό μου και να ευχηθώ καλή επιτυχία στις εργασίες του 4ου Συνεδρίου "Ελληνική γλώσσα και ορολογία".

Σας ευχαριστώ.

B. ΚΟΥΤΣΙΒΙΤΗΣ

Γιώργος Κεντρωτής

**Πρόεδρος του Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας
του Ιόνιου Πανεπιστημίου**

Κυρίες και Κύριοι,

Η απαίτηση του διαφωτιστή Αντωνίου Φατσέα, το ελληνικό πανεπιστήμιο να ελληνίζει, ήτοι να φροντίζει όπως οι εισαγόμενοι από οποιαδήποτε γλώσσα όροι στην επικράτεια της ελληνικής περιβάλλονται με ένδυμα ελληνικό, και η ρητή δήλωση του Διονυσίου Σολωμού, στον διάλογο για τη γλώσσα σύμφωνα με την οποία η ελληνική γλώσσα πρέπει εξ ανάγκης (και πρέπει και εξ ανάγκης!) να έχει "ξένες λέξεις", φαινομενικά είναι αντιφατικές. Στην ουσία όμως είναι συμπληρωματικές. Οι μεταφραστές αυτό το ξέρουν και, αναλόγως των περιπτώσεων, το εφαρμόζουν, επιλέγοντας είτε τη μία είτε την άλλη μεταφραστική στάση.

Χαιρετίζω το 4ο Συνέδριο της ΕΛΕΤΟ, η οποία συμβάλλει στη δημιουργία κώδικα ορολογικής συμπεριφοράς στα καθ' ημάς και εύχομαι, και προσωπικώς και εκ μέρους των συναδέλφων μου στο Τμήμα Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας του Ιονίου Πανεπιστημίου, καλή επιτυχία στις εργασίες του Συνεδρίου.

Γ. Κεντρωτής

Ιωάννης Αλαβάνος

**Πρόεδρος της Διοικούσας Επιτροπής
του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας**

(Διαβάστηκε από την Κα **Κατερίνα Τοράκη**)

Κυρίες και κύριοι,

Φέτος το ΤΕΕ κλείνει 80 χρόνια γόνιμης παρουσίας στα τεχνικά και κοινωνικά πράγματα της χώρας μας και στο πλαίσιο αυτό προετοιμάζει την κυκλοφορία μίας έκδοσης για τις δραστηριότητες και τις παρεμβάσεις όλα αυτά τα χρόνια. Ανατρέχοντας λοιπόν στις εκδόσεις, διαβάζουμε στα Έργα του 1929:

«...Με την διεθνή εξέλιξη των θετικών επιστημών σήμερα, πρέπει ο λαός κάθε χώρας, να έχει στη γλώσσα του "μυριάδας πολλές τεχνικών όρων". .... Έχουν γίνει μεμονωμένες προσπάθειες υπό πολλών και στα ελληνικά τεχνικά συγγράμματα και στα γενικά λεξικά υπάρχουν αρκετές χιλιάδων τεχνικών όρων. Συντονισμένη όμως ενέργεια για συγκέντρωση και συστηματική κατάταξη όρων κατά κατηγορίες επιστημών, επιχειρείται κατά πρώτον ήδη από το ΤΕΕ. ....». Το έργο αυτό εμπνεύστηκε και το προώθησε με όλες του τις δυνάμεις ο Γεώργιος Χαλκιάπουλος και όπως ίσως θα γνωρίζετε ακόμη και σήμερα θεωρείται πρωτοποριακό το πεντάγλωσσο λεξιλόγιο τεχνικών όρων του Χαλκιάπουλου. Επίσης, από το ΤΕΕ και με συμβολή του ίδιου εκδόθηκε το 1936 το Λεξιλόγιον τεχνικών όρων οδοποιίας.

Το Τεχνικό Επιμελητήριο έχει πολλές φορές εκδηλώσει το ενδιαφέρον του στα ζητήματα της ορολογίας και θα ήθελα να σας θυμίσω ότι ήταν ο εμπνευστής και διοργανωτής του διημέρου ορολογίας το Νοέμβριο του 1992 μαζί με την Τεχνική Επιτροπή 21 για την ορολογία του ΕΛΟΤ, της οποίας την υποστήριξη είχε το ΤΕΕ, που απετέλεσε ίσως και την αφετηρία για τη διοργάνωση των τόσο σημαντικών συνεδρίων από την ΕΛΕΤΟ. Επίσης, ήταν ο συντονιστής έργου σε πανευρωπαϊκό επίπεδο για την ανάπτυξη ορολογίας σε θέματα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών προγραμμάτων Lingua και Leonardo, ενώ συνέβαλε στην ανάπτυξη και άλλων εξειδικευμένων λεξικών ορολογίας. Συνεχίζει δε την υποστήριξή του σε σχετικές προσπάθειες μέσα από τις επιτροπές τυποποίησης και Ευρωκωδίκων που λειτουργούν στο ΤΕΕ, μέσα από τις δραστηριότητες της Μονάδας Τεκμηρίωσης και Πληροφόρησης καθώς και μέσα από τις επιστημονικές επιτροπές και ομάδες που εκπονούν ανάλογες εργασίες.

Κυρίες και κύριοι, στην εποχή της επικοινωνίας και της πληροφόρησης, αναγνωρίζουμε την ανάγκη για συστηματική αντιμετώπιση των ζητημάτων που σχετίζονται με τη δυσχέρεια επικοινωνίας και με την αδυναμία πρόσβασης σε όλες τις πληροφορίες που μας αφορούν καθώς και με την ιδιότυπη εξάρτηση από ορισμένες γλώσσες που απορρέουν από τέτοια φαινόμενα, αναγνωρίζουμε την ανάγκη να στηρίξουμε και να υποστηρίξουμε την χρήση αλλά και την προοδευτική ανάπτυξη και ανανέωση της γλώσσας μας στις νέες τεχνολογικές συνθήκες, υποστηρίζοντας έτσι παράλληλα τα επιστημονικά και επαγγελματικά μας ενδιαφέροντα. Η απόδοση στη γλώσσα μας όρων της επιστήμης και της τεχνολογίας και η διαρκής ανανέωση της γλώσσας μας αποτελεί για μας ένα σταθερό ενδιαφέρον.

Με τη διαβεβαίωση ότι το Τεχνικό Επιμελητήριο είναι πάντα αρωγός σε κάθε προσπάθεια που γίνεται στον τόπο μας για την πρόοδο και τη διατήρηση της γλωσσικής, πολιτιστικής και τεχνολογικής μας κληρονομιάς, η Διοικούσα Επιτροπή και εγώ προσωπικά σας εύχομαι καλή επιτυχία στις εργασίες του Συνεδρίου σας και σε κάθε δραστηριότητα που αναλαμβάνετε και σας παρακαλώ να θεωρείτε το ΤΕΕ πάντα δίπλα σας.

Ιωάννης Αλαβάνος

Παυσανίας Ζακολίκος

Πρόεδρος του Ελληνικού Οργανισμού Τυποποίησης

Κύριε Πρύτανη, κυρίες και κύριοι

Εκ μέρους του Ελληνικού Οργανισμού Τυποποίησης (ΕΛΟΤ), που είναι συνδιοργανωτής όλων των συνεδρίων με θέμα την «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία», απευθύνω προς τους συνέδρους χαιρετισμό και ευχές για κάθε επιτυχία στην κοινή προσπάθεια όλων, ώστε να παρουσιασθεί με πληρότητα η θέση-κατάσταση της Ελληνικής γλώσσας και της Ορολογίας στο σημερινό περιβάλλον της πολύγλωσσης Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις ιδιαίτερες απαιτήσεις της ραγδαία εξελισσόμενης Κοινωνίας της Πληροφορίας.

Όπως είναι γνωστό, ο ΕΛΟΤ δραστηριοποιείται με στόχο την ανάπτυξη, προαγωγή και εφαρμογή της τυποποίησης στην Ελλάδα και των δραστηριοτήτων που είναι συναφείς και απορρέουν από αυτήν, όπως η πιστοποίηση, οι εργαστηριακές δοκιμές και η πληροφόρηση.

Στα πλαίσια της δραστηριότητας της Τυποποίησης ο ΕΛΟΤ, μέσα από 90 περίπου Τεχνικές Επιτροπές και Ομάδες Εργασίας, τις οποίες στελεχώνουν εκατοντάδες επιστήμονες και τεχνικοί από ποικίλες θεματικές περιοχές, διαμορφώνει τις εθνικές θέσεις στα Πρότυπα που εκπονούνται στην Ευρώπη και διεθνώς. Τα Πρότυπα αυτά μεταφράζονται στη συνέχεια στην Ελληνική γλώσσα δημιουργώντας άμεσα την ανάγκη διαμόρφωσης όρων για να αποδοθούν στην Ελληνική πλείστες όσες επιστημονικές έννοιες. Αξίζει να αναφερθεί ότι κατά την πενταετία 1998-2002 μεταφράστηκαν στην Ελληνική γλώσσα περί τα 2.000 Πρότυπα, ενώ μέχρι τα τέλη 2004 αναμένεται να προστεθούν άλλες 30.000 σελίδες.

Είναι φανερό επομένως ότι μέσω της δραστηριότητας της Τυποποίησης του ΕΛΟΤ δημιουργούνται, αλλά και αποδίδονται σε ευρύτερη χρήση, εκατοντάδες έως χιλιάδες όροι ετησίως. Φυσικά υπάρχει πολλή δουλειά που πρέπει να γίνει ακόμη, όπως η εναρμόνιση και επικύρωση των όρων από αρμόδια όργανα Ορολογίας.

Ένα σημαντικό μέρος από τις δράσεις που πρόκειται να γίνουν σε ευρεία κλίμακα αφορά στη διάχυση και την ευρύτερη εφαρμογή των τεχνικών και επιστημονικών όρων, μέσω της δυνατότητας πρόσβασης όλων των ενδιαφερομένων στα υπάρχοντα γλωσσάρια και τις βάσεις δεδομένων, ιδιαίτερα από τη νέα γενιά και τους εκπαιδευτικούς.

Σε αυτό στοχεύει το Εθνικό Πρόγραμμα Ορολογικού Συντονισμού (ΕΠΟΣ), το οποίο ευελπιστούμε να ευοδωθεί ως εθνικής εμβέλειας προσπάθεια στον χώρο της Ορολογίας. Ο ΕΛΟΤ είναι ένας από τους θεσμικούς φορείς που έχουν στηρίξει το ΕΠΟΣ και από το βήμα αυτό απευθύνει έκκληση, ώστε να εγκριθούν επιτέλους η ένταξη και η χρηματοδότησή του στο Πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας».

Θέλω να ευχαριστήσω όλους τους συντελεστές του Συνεδρίου, ιδιαίτερα δε τον Πρόεδρο της Οργανωτικής Επιτροπής, κ. Βασίλη Φιλόπουλο, από τα αρχικά στελέχη του ΕΛΟΤ, για τις ακάματες προσπάθειές του και να ευχηθώ καλή επιτυχία στο Συνέδριο.

Παυσανίας Ζακολίκος

Γεώργιος Καραγιάννης
Καθηγητής Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου
Διευθυντής του Ινστιτούτου Επεξεργασίας του Λόγου

Εκ μέρους και των ερευνητών του ΙΕΛ, θέλω να χαιρετήσω το 4^ο Συνέδριο της ΕΛΕΤΟ. Στο 3^ο Συνέδριο κ. Πρόεδρε είχα σημειώσει ότι είχαμε πια ένα καθιερωμένο συνέδριο στον Ελληνικό χώρο. Το φετινό 4^ο Συνέδριο πιστοποιεί αυτήν την καθιέρωση.

Με χαροποιεί ιδιαίτερα η επιτυχία του συνεδρίου της ΕΛΕΤΟ στον Ελληνικό χώρο και στο ΙΕΛ αισθανόμαστε ευχαρίστηση από την συμμετοχή μας στις προετοιμασίες. Είναι μια ευκαιρία συναντήσεων μεταξύ ειδικών σε διάφορους κλάδους που τους ενώνει η ανάγκη να βρουν πετυχημένα ονόματα των αντικειμένων της εργασίας τους.

Γίνεται όλο και περισσότερο σημαντική η ανάγκη θεραπείας της ορολογίας και στον Ελληνικό χώρο ώστε να έχουμε όρους διαθέσιμους σε όλους τους κλάδους ευρύτερα, για καλύτερη πρόσβαση στην πληροφορία και για δημιουργία γλωσσικών εφαρμογών σε διάφορους τομείς. Η γλωσσική τεχνολογία είναι μία τεχνολογία με το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό ότι απαιτεί προσαρμογή σε κάθε υπογλώσσα. Σε ένα μεγάλο βαθμό η προσαρμογή αυτή έχει να κάνει κυρίως με τους όρους είτε πρόκειται για διορθωτές λαθών είτε για συστήματα μετάφρασης είτε για σύστημα αναγνώρισης φωνής.

Πέρασε επομένως η εποχή που η ορολογία ήταν υπόθεση μόνον των Καθηγητών Πανεπιστημίων που δίδασκαν διάφορα γνωστικά αντικείμενα και πρόσεχαν την διατύπωση των όρων. Φυσικά επιτελούσαν εξαιρετο έργο με την πράξη τους αυτή και έδιναν την δυνατότητα κοινωνίας της ορολογίας στους διδασκόμενους και τους άλλους συναδέλφους.

Τώρα όμως η ορολογία έγινε πια θέμα όλων μας όχι μόνον των ειδικών, γιατί στην ΚτΠ χρειαζόμαστε τους όρους ως εθνικό κεφάλαιο για να γίνουμε κοινωνοί της πληροφορίας από τα διεθνή δίκτυα να μπορούμε να την ανακτήσουμε. Χρειαζόμαστε μάλιστα τους όρους σε αντιστοιχία με τους ξένους ισοδύναμους όρους, πράγμα που γίνεται σε ένα βαθμό από το EURODICAUTOM, όμως χρειάζεται περισσότερη προσπάθεια. Δεν θέλω να επεκταθώ στα τεχνικά θέματα τα οποία θα έχουμε την ευκαιρία να θίξουμε και στις εξειδικευμένες συνεδρίες.

Θα ήθελα να συγχαρώ την Οργανωτική & Επιστημονική Επιτροπή για την πολύ σημαντική ευκαιρία που μας δίνουν να συζητήσουμε τα σημαντικά θέματα του προγράμματός μας, επίσης ήθελα να συγχαρώ και να ευχαριστήσω τον Πρόεδρο και τον Γενικό Γραμματέα της ΕΛΕΤΟ για τις τόσες προσπάθειες που καταβάλλουν.

Γεώργιος Καραγιάννης

Κωνσταντίνος Καρκανιάς

Πρόεδρος του ΟΔΕΓ

Ο Οργανισμός για την Διεθνοποίηση της Ελληνικής Γλώσσας του οποίου έχω την τιμή να είμαι Πρόεδρος, χαιρετίζει θερμά την 4η διοργάνωση του Συνεδρίου για την Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία.

Ο Οργανισμός μας είναι Συνδιοργανωτής και μετέχει στην Οργανωτική Επιτροπή του Συνεδρίου λόγω του μεγάλου ενδιαφέροντός μας για τα θέματα της Ελληνικής Επιστημονικής αλλά και της Καθημερινής Ορολογίας, που δεν είναι λιγότερο σημαντική από την Επιστημονική.

Τον όρο «Καθημερινή Ορολογία» δανείστηκα από πρόσφατο άρθρο του καθηγητού κ^{ου} Τάσσιου σε κυριακάτικη εφημερίδα. Άλλωστε σε πολλές περιπτώσεις οι ανάγκες επιστημονικής και καθημερινής έκφρασης συμπίπτουν. Σαν παράδειγμα αναφέρω την λέξη INTERFACE, η οποία αποδίδεται στα ελληνικά σαν ΔΙΕΠΑΦΗ και την οποία όλοι οι χρήστες προγραμμάτων Η/Υ στο σπίτι ή το γραφείο αντιμετωπίζουν συχνά.

Όπως γνωρίζετε, ο Οργανισμός μας αγωνίζεται από το 1985 για την διάδοση της Ελληνικής Γλώσσας και συγχρόνως όσο μπορεί για την ενίσχυσή της, γιατί δεν είναι δυνατόν να διαδώσεις κάτι - επιτρέψτε μου να χρησιμοποιήσω την έκφραση “να πουλήσεις κάτι” - εάν δεν είναι καλό.

Και δεν είναι ασφαλώς καλή μια γλώσσα, στην οποία περιέχονται χιλιάδες ξένοι όροι - δεν είναι καλή και για τους φυσικούς ομιλητές της αλλά πολύ περισσότερο για αυτούς που την διδάσκονται.

Να προσθέσω, ότι δεν είναι καθόλου εύκολη η διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας σε Ξένους, όταν στο διδασκόμενο λεξιλόγιο περιλαμβάνονται τόσοι πολλοί ξένοι όροι είτε μεταγραμματισμένοι είτε λατινογραμμένοι, όροι που δεν σχετίζονται μόνον ή κυρίως με νέες επιστημονικές ανακαλύψεις ή εξελίξεις αλλά με απλές καθημερινές συνήθειες.

Σκεφτείτε το εξής απλό.

Όσοι μαθαίνουν την Ελληνική σαν Ξένη γλώσσα σε κάποιο σχολείο στην πατρίδα τους, ονειρεύονται να έλθουν στην Ελλάδα για να βελτιώσουν τις γνώσεις τους όχι μόνο σε κάποιο αντίστοιχο σχολείο αλλά κυρίως ζώντας μεταξύ Ελλήνων. Όταν όμως έρχονται εδώ αντιλαμβάνονται, ότι για να επιβιώσουν (για να βρουν τον δρόμο τους, για να αγοράσουν κάτι) πρέπει να μάθουν δεκάδες - εκατοντάδες ξένες (αγγλικές κυρίως) λέξεις.

Οι εισαγόμενες λοιπόν λέξεις που χρησιμοποιούνται στην καθημερινή ζωή και όχι μόνο στην επιστημονική και επαγγελματική απασχόληση του καθενός μας πρέπει να τύχουν της ιδιαίτερης προσοχής της ΕΛΕΤΟ.

Σ’ αυτό το σημείο πρέπει να παρατηρήσω και κάτι δραματικό. Πολλές Ξένες λέξεις - όροι τις οποίες βλέπουμε γραμμένες ή ακούμε καθημερινά δεν εισάγονται από το εξωτερικό αλλά παράγονται στην Ελλάδα από εταιρείες που διαφημίζουν προϊόντα τους ή από το ίδιο το κράτος. Σημαντικό παράδειγμα αποτελούν οι όροι που εφευρίσκονται από τις περισσότερες Ελληνικές Τράπεζες ή τον Ελληνικό ΟΤΕ ή και το ίδιο το κράτος για να προσδιορίσουν τα τραπεζικά ή τηλεπικοινωνιακά τους προϊόντα.

Σε αυτές τις περιπτώσεις δεν αντιμετωπίζουμε το κλασικό πρόβλημα του να παράγουμε ελληνικούς όρους για ξένες λέξεις που “εισάγονται” αλλά ένα νέο πρόβλημα, το οποίο χρειάζεται άλλη αντιμετώπιση.

Πιστεύω ότι η ΕΛΕΤΟ πρέπει να αντιμετωπίσει και αυτό το θέμα.

Τελειώνοντας εύχομαι σε όλους που μετέχουν στο Συνέδριο καλές και εποικοδομητικές συζητήσεις.

Κ. Καρκανιάς

Τρισεύγενη Παπαϊωάννου

Πρόεδρος Πανελληνίου Συλλόγου Επαγγελματιών Μεταφραστών

Είναι γνωστή η στενή σχέση μετάφρασης και Ορολογίας. Ειδικά για τον Έλληνα επαγγελματία μεταφραστή, η απόδοση της επιστημονικής ή τεχνικής ορολογίας είναι το δυσκολότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει καθημερινά.

Είναι γεγονός ότι η κατάσταση έχει βελτιωθεί κάπως τα τελευταία χρόνια. Κι εδώ είναι κατά τη γνώμη μας πολύτιμη η συμβολή της Ελληνικής Εταιρείας Ορολογίας, που με την εγνωσμένη ευαισθησία της για την ελληνική γλώσσα επιτελεί σημαντικότατο έργο όσον αφορά την παραγωγή, την τυποποίηση και την οργάνωση της επιστημονικής ορολογίας, αλλά και την ευαισθητοποίηση όλων όσοι, με διάφορες ιδιότητες, παράγουν καθημερινά ορολογία ως επιστήμονες, ορολόγοι, μεταφραστές ή απλοί χρήστες της ελληνικής γλώσσας.

Είναι, επίσης, ευτύχημα το γεγονός ότι εκδόθηκαν, επιτέλους, έπειτα από πολλά χρόνια, αρκετά σύγχρονα και αξιόπιστα λεξικά της ελληνικής γλώσσας, όπου καταγράφονται πολλοί από τους καθιερωμένους επιστημονικούς ή τεχνικούς όρους. Τα λεξικά αυτά είναι πολύτιμο βοήθημα για όλους μας.

Ωστόσο, λόγω του ότι η επιστήμη, η παραγωγή γνώσης, η έρευνα και η τεχνολογία είναι ως επί το πλείστον εισαγόμενες στην Ελλάδα, αλλά και λόγω της ταχύτατης εξέλιξης της επιστήμης και της τεχνολογίας και της συνακόλουθης εισαγωγής νέων προϊόντων και εννοιών με ιλιγγιώδεις ρυθμούς, πριν η γλώσσα μας προλάβει να δημιουργήσει την κατάλληλη ορολογία, τα κενά εξακολουθούν να είναι πάρα πολλά. Επιπλέον, λόγω της έλλειψης υποδομής τυποποίησης και κωδικοποίησης της επιστημονικής ορολογίας, οι όροι που προτείνονται από ειδικά επιστημονικά λεξικά ή άλλα βιβλία αναφοράς δεν έχουν συχνά την απαιτούμενη αξιοπιστία, συνέπεια και γενική αποδοχή: αρκετά συχνά είναι κατά λέξη μετάφραση της αντίστοιχης ξένης ορολογίας, όπου αγνοούνται οι κανόνες σύνθεσης και παραγωγής της ελληνικής γλώσσας.

Ο Έλληνας μεταφραστής αντιμετωπίζει καθημερινά στην πράξη της συνέπειες αυτών των ελλείψεων. Και αγωνίζεται να εντοπίσει τους κατάλληλους όρους, να ελέγξει --κατά το δυνατόν-- όρους που χρησιμοποιούνται ήδη, να επιλέξει τον πλέον δόκιμο μεταξύ δύο ή περισσότερων όρων που προτείνονται για την ίδια έννοια, να αποδώσει έννοιες άγνωστες ακόμα στη γλώσσα μας, να ονοματίσει νεοεμφανιζόμενα προϊόντα. Κι όσο κι αν καταφέρνει, με μεγαλύτερη ή μικρότερη επιτυχία, να καλύπτει τα κενά προσφεύγοντας στην εμπειρία, την έρευνα και τη μελέτη, ελπίζει στους νέους δρόμους επικοινωνίας και συνεργασίας που ανοίγονται μεταξύ επιστημόνων όλων των κλάδων, ορολόγων και μεταφραστών σε συναντήσεις όπως το Συνέδριο «Ελληνική Γλώσσα και Ορολογία», το οποίο έγινε πια θεσμός.

Τρισεύγενη Παπαϊωάννου

Ομιλία από τον Πρύτανη του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών,
καθηγητή κ. Γεώργιο Μπαμπινιώτη
με θέμα:

«Αδαμάντιος Κοραΐς. Ο πρώτος «γλωσσολόγος» της νεωτέρας Ελλάδος».